

EUROPOS ŽEMĖS ŪKIO FONDAS KAIMO PLĖTRAI:
EUROPA INVESTUOJA Į KAIMO VIETOVES

LIETUVOS RESPUBLIKOS
ŽEMĖS ŪKIO MINISTERIJA

Mėsinių karvių *postpartum anestrus* laikotarpio valdymas panaudojant fiziologinių parametrų jutiklių, integruotų boliuse, technologiją

Reprodukcijos efektyvumo svarba mėsinėje galvijininkystėje

Šiuolaikinės mėsinės galvijininkystės tikslas yra aprūpinti vartotojus aukštos mitybinės vertės mėsa, siekti darnaus ir konkurencingo šakos vystymosi bei gamtos išteklius tausojančio naudojimo. Subalansuotos plėtros turėtų būti siekiama didinant gamybos sistemų efektyvumą ir pelningumą, o ne bandų skaitlingumą.

Mėsinėje galvijininkystėje pagrindinė ir vienintelė pajamas generuojanti karvės produkcija (neskaitant jos pačios vertės) yra veršelis. Todėl, palyginus su pienine galvijininkyste, mėsinių galvijų bandose veršingumas turi keturiskart didesnę ekonominę poveikį nei bet kurie kiti su produktyvumu susiję požymiai.

Bandos reprodukcijos efektyvumas yra pagrindinis rodiklis, apsprendžiantis mėsinių galvijų bandų produktyvumą ir lemiantis pelningumą. Mėsinių galvijų bandoje efektyvi reprodukcija pasiekama tada, kai karvei per metus tenka vienas veršelis, o veršiavimosi intervalas – 365 dienos. Tačiau tai nėra lengvai įgyvendinamas uždavinys. Kadangi mėsinių karvių veršingumo laikotarpis trunka apie 280 dienų, tai lieka tik 80–85 dienos, per kurias karvė turi apsivaisinti.

Postpartum anestrus ypatumai mėsinių galvijų bandose

Mėsinėms karvėms būdingas ilgesnis nei pienuių veislių karvėms nerujavimo po veršiavimosi laikotarpis (*postpartum anestrus*). Vidutinė jo trukmė – 35–60 parų, tačiau gali būti ir ilgesnė nei 110 parų. Per pirmąsias 30 dienų vyksta gimdos involiucija ir jau gali įvykti pirma ovuliacija, tačiau organizmo hormoninė sistema dar nėra pilnai pasiruošusi užtikrinti pilnaverčio ovocito ovuliacijos, apsivaisinimo ir veršingumo palaikymo. Vyresnėms karvėms šis laikotarpis būna trumpesnis. Tuo tarpu pirmaveršėms dėl didesnio maisto medžiagų poreikio, būtino tolesniam organizmo augimui ir laktacijai užtikrinti, šis periodas būna dar 1–4 savaitėmis ilgesnis.

Postpartum anestrus trukmei didžiausią įtaką turi žindymas ir karvės-veršelio ryšys, šerimas, amžius. Ligos, komplikotas veršiavimasis, placentos užsilaikymas visada prailgina šį laikotarpį. Veislė, individualios genetinės savybės, stresas, biostimulai taip pat turi poveikį.

Efektyvesnis karvių rujos po apsiveršavimo nustatymas

Skirtingose mėsinių galvijų bandose veisimo ir veršiavimosi laikotarpių trukmė būna labai nevienoda. Labai gerai jei karvės apsiveršiuoja per 60 dienų laikotarpį. Akivaizdu, kad net ir tada, pasibaigus veršiavimosi laikotarpiui, apsiveršavusių karvių grupė skirsis pagal veršiavimosi laiką (skirtumas 1–60 dienų), amžių (pirmaveršės ar vyresnės). Jų *postpartum anestrus* trukmė taip pat bus nevienoda dėl individualių savybių, šerimo, veršiavimosi eigos, sveikatingumo. Šiuo laikotarpiu labai svarbu laiku pastebėti pirmąsias ir kitas rujas po apsiveršavimo ir tinkamai nuspręsti dėl savalaikio karvės kergimo ar sėklinimo bei dėl brokavimo.

Mūsų vykdomame EIP projekte „Mėsinės galvijininkystės ūkių veiklos konkurencingumo didinimas taikant inovatyvų reprodukcijos monitoringą“ Nr. 35BV-KK-19-1-12072-PR001, inovatyvi fiziologinių parametrų jutiklių, integruotų boliuse, technologija padėjo objektyviai nustatyti karvių rujas po apsiveršavimo. Tyrimas parodė, kad boliuse integruota rujų nustatymo sistema net 30 proc. karvių užfiksavo rują 22–33 parų laikotarpyje po apsiveršavimo, dar 30 proc. karvių ruja buvo nustatyta 34–57 parą, o 16 proc. – 58–85 paromis. Tuo tarpu stebint karves vizualiai dėl nedidelio jų aktyvumo 70 proc. karvių pirmoji ruja nenustatoma. Boliuse integruota sistema taip pat patvirtino, kad pirmoji ruja būna mažiau intensyvi: vidutinis rujos indeksas 22–33 paromis po apsiveršavimo buvo 62,79, o 34–57 paromis siekė net 75,57.

Ankstesnis karvių po apsiveršavimo sugrįžimas į veisimą sudaro didesnę galimybę apsivaisinti, tapti veršingomis ir atvesti veršelį veršiavimosi sezono pradžioje. Savo ruožtu tai

reiškia, kad toks veršelis bus didesnio svorio nei kiti, veršiamosi sezono pabaigoje atvesti, veršeliai. Tokiu būdu didės ūkio pajamos, bus efektyviau panaudojami turimi gyvūniniai išteklių.

LSMU Gyvulininkystės institutas
Dr. Rasa Nainienė, dr. Artūras Šiukščius